

## Proč jsem anarchista, ale v anarchii nevěřím

Zasláno: 19. 11. 2013 | Autor: [gironak](#) | Filed under: [X](#) | [Komentáře: 2](#)

### Anarchismus a já

Svoboda je pro mě primární hodnotou, a proto se mi přičí jakákoliv vynucovaná forma nadvlády člověka nad člověkem. Za předpokladu morálně ideální společnosti – takové, ve které všichni vzájemně respektují svobodu – bych jednoznačně preferoval anarchii, ale v existenci takové společnosti nevěřím, minimálně ne v blízké budoucnosti.

Věřím, že i dnes v lidech převládá spíše úcta ke svobodě než touha po moci a že se společnost skládá především z lidí, kteří nechtějí zasahovat do svobody ostatních, ale ne zcela všichni staví svobodu na první místo a proti takovým lidem bychom se měli my ostatní nějakou formou bránit. Pokud je v lidech obecně svoboda, je anarchie jejich přirozeným stavem při sdružování, ale stavem, který nijak nevyhrožuje obranu proti těm, kteří svobodu nerespektují.

Anarchisté většinou nespravedlivě srovnávají anarchii založenou na idealizované společnosti a stát založený na dnešní společnosti. Je to podobné jako srovnávat rychlost auta jedoucího na silnici s rychlostí formule jedoucí na lesní stezce. Takové srovnávání nemá žádnou hodnotu, protože podoba společnosti je primární jev, od kterého se teprve odvíjí společenský systém (anarchie/stát) a jeho podoba.

Jestli anarchisté tvrdí, že odlišná podoba státu než dnešní není možná, tak stejně tak mohu říci, že je nereálná podoba anarchie, kterou si představují oni. Stát nemusí být organizovaným násilím a stejně tak anarchie nemusí být bitevním polem. Vše záleží na společnosti, ze které stav vychází.

### Anarchie dnes

I přes to, že věřím, že v lidech svoboda je, si myslím, že agresivní přechod do anarchie za stávající situace by dříve nebo později vyústil v přechod k méně svobodnému systému, než máme dnes. Podoba uspořádání společnosti je vždy přímým odrazem nejsilnější části společnosti – té části, kde se kumuluje největší síla a možnost ovládnout ostatní. Myslím, že i přes sílu armády či vlády některých států, je vždy tou nejsilnější složkou společnost jako taková – obyčejní lidé, kteří při semknutí disponují tou největší pákou na zbytek. Jak je pak za předpokladů, že společnost je hybným kamenem státu a že lidé obecně respektují svobodu, možné, že jsou současné státy zdrojem násilí a terorizování občanů?

Dost možná příčina dnešního stavu může být, že je jeden nebo oba mé předpoklady chybné. Vzhledem k tomu, že jsem ty předpoklady vznesl já, tak se k této variantě nepřikláním. Pokud bych se přiklonil k tomu, že příčinou dnešního stavu může být, že lidé obecně podporují násilí a chtějí omezovat svobodu, znamenalo by to pro mě ztratit víru v lidi. Stále věřím, že pro drtivou většinu lidí je svoboda přirozená a základní morální hodnota.

Za stavu, kdy by lidé byli spíše špatní než dobří a nejsilnější část společnosti by vědomě podporovala násilí, nevěřím, že je možná proti násilí jakákoliv ochrana. Není žádný systém, který by vyřešil, aby svobodomyšlná menšina nebyla utlačována násilnou většinou. Já stávající stav dávám za vinu neinformovanosti a pasivitě lidí, nikoliv jejich špatnému morálnímu založení. Náš stát je pro mě jasný odraz společnosti, v jejichž členech svoboda je, ale neumí si ji správně definovat a bránit se proti jejímu omezování.

Složky, které by byly ve výsledku slabší než celá společnost, zmanipulovaly lidi k tomu nedávat najevo svůj přirozený respekt ke svobodě a místo toho přijímat současný stát, který je synonymem pro násilí a omezování svobody.

Ať je platná ta či ona příčina, obě zcela rozporují teoriím o udržitelné funkčnosti anarchie v současném světě. Anarchie totiž stojí a padá s uvědomělou svobodou v lidech. Není jakýkoliv nástroj, který by zabránil přechodu z anarchie do diktatury, pokud by si lidé neuvědomovali, že svoboda je základ. To je pro mě v současnosti největší riziko anarchie – věřím, že v lidech svoboda je, ale neuvědomují si to a nejsou tak ani schopni rozpoznat případné omezování svobody, natož mu vzdorovat.

Pozitivním ukazatelem by bylo, kdyby přechod k anarchii aktivně způsobili občané, ale stále by to nemuselo znamenat, že by si anarchie vážili a byli schopni se vyhnout mocenským vlivům. Kdyby stát rozpustila nějaká třetí strana, je téměř jisté, že by se v současnosti společnost nadcházejícím mocenským vlivům nevyhnula.

O trvale udržitelné anarchii můžeme uvažovat pouze za předpokladu zakořeněné svobody v lidech a informované společnosti, která se bude proti mocenským vlivům schopna bránit. Informovanou společností není myšlena společnost, která bude schopna rozeznat dopady všech ekonomických teorií, ale společnost, která se bude skládat z jedinců, kteří budou vědět, co to je svoboda a co násilí.

Vytvořit anarchisticky fungující společnost, která by ihned nezkrachovala, by bylo v dnešní době možné také tak, že by se anarchisté seskupili na jednom území, kde by svou ideologii aplikovali. Ani to by ale pravděpodobně dlouhodobě neřešilo primární problém anarchie, který rozebírám v další části.

### **Anarchie zítra**

I pokud dojdeme ke společnosti, která bude schopna udržovat anarchii při životě, nepřipadá mi anarchie dobrá z onoho důvodu, že svobodu sice nanejvýše podporuje, ale nijak nevynucuje její ochranu. Společnost pravděpodobně nikdy nebudou tvořit pouze ti, kteří respektují svobodu, ale bude existovat i menšina, která bude mít tendence zasahovat do svobody ostatních, a proti ní se je potřeba bránit.

Aby byla obrana svobody vynutitelná, musí vůbec nejdříve být jednotně definováno, co to omezování svobody je a jak jej trestat. Myslím, že dříve nebo později by si to lidé uvědomili a začali hledat jednotnou platformu, která by plnila roli ochránce proti násilí.

Takovou platformu pro mě představuje stát postavený na morální společnosti. Myslím tak, že i v tom lepším případě, kdy by anarchie byla spojena s informovanou společností, by opět vznikl stát. Tentokrát – na rozdíl od anarchie spojené s neinformovanou společností – ale takový stát, který by násilí neinicioval, ale byl by ochranou proti němu.

Není to jenom ochrana vůči násilí proti jednotlivcům, kvůli které si myslím, že se lidé budou chtít za každou cenu sdružovat, jsou to i další oblasti, které pravděpodobně posílí myšlenku znovu vytvořit stát. Kromě interní ochrany proti násilí asi nejsou oblasti, pro které by byl stát primárně nutný, ale myslím, že jsou oblasti, které bude chtít celá společnost téměř bez výjimek spravovat společně a stát k tomu využije. Může to být například celková obrana území, dopravní infrastruktura, správa přírodních zdrojů či solidární systém.

Je tedy nutné chodit k opětovnému vytvoření státu – ač tentokrát svobodného – přes anarchii? Nebyla by anarchie zbytečně ztraceným časem, ve kterém by pravděpodobně nebylo spravedlivě trestáno individuální násilí? Asi byla, já bych raději transformoval stávající stát do přijatelné podoby, ale pokud se společnost rozhodne pro anarchii, budu poslední, kdo si bude existenci státu vynucovat proti vůli ostatních, ale první, kdo bude upozorňovat na možné důsledky.

### **Demokracie jako zrcadlo společnosti**

Budeme-li mít jakoukoliv společnost, která si vynutí existenci státu, nastává otázka, jak stát spravovat – který způsob je nejspravedlivější? Cestou, jak efektivně určovat, jak si společnost správu státu představuje, je pro mě přímá demokracie nebo demokracie zastupitelská s důsledným poměrným volebním systémem. To jsou ostatně jediné formy vlády, které se dají označit za demokratické. Opravdová demokracie může být pouze za předpokladu, že lidé volí racionálně.

Pokud je společnost zmanipulovaná a neinformovaná, nevládní společnost, ale její manipulátoři – a to není vláda lidu.

Demokracie je pouze rozbitím iluze o tom, že společnost není ovládána většinou. Společnost jako taková se vždy odvíjí od názorů své nejsilnější části, a tou je podle mě vždy většina lidí ve společnosti – a její názor se v opravdové demokracii promítá přímo bez zbytečných překážek. Pokud je ve většině společnosti zakořeněná svoboda, jak předpokládám, tak demokracie je efektivním prostředkem k jejímu uplatňování. Naopak pokud ve společnosti převládá násilí, je demokracie nástrojem pro uplatňování násilí.

### **Předpoklad funkční společnosti – sjednocenost**

Základním předpokladem funkční společnosti je její názorová sjednocenost – ta ale musí být založená na svobodných rozhodnutích, ne na vnucování ideologie třetí stranou. Ve společnosti, kde jsou mezi lidmi zásadní ideologické neshody, bude vždy bičovat většina menšinu. Utlačování menšin není důsledkem demokracie či existence státu, je to důsledkem nejednotné společnosti. Moc by proto měla být centralizována pouze v takovém rozsahu, aby pokrývala území, ve kterém nejsou mezi lidmi zásadní neshody.

Nevěřím, že jsou lidé názorově natolik roztrženi, že je nutné decentralizovat až na úroveň jednotlivce, samozřejmě by ta možnost pro jednotlivce být měla, ale nevěřím, že by si mnoho lidí svět bez společnosti vybralo. Společnost má být o tom, že na jednom území žijí lidé právě proto, že jsou názorově sjednoceni a soužití jim vyhovuje. Společnost si může vytvořit stát za účelem řešení oblastí, které chtějí všichni řešit společně. Jestli si společnost udělá stát, je její věc. Demokracie je nástrojem k tomu, jak ty oblasti spravovat a jak upozorňovat na to, kdy je pro některé lidi čas se od stávající společnosti odpojit a připojit se k jiné či vytvořit svou.

Účast ve společnosti by měla být vždy dobrovolná a každý by měl mít právo ze společnosti odejít do jiné, případně mít právo zabrat území a vytvořit svou společnost. Bohužel možnost sebeurčení a přecházení mezi společnostmi nelze nijak zajistit, pokud si to nebude myslet většina společnosti, ve které se budou tendence k odpojení objevovat. To je opět základní problém, který je neřešitelný – pokud není svobodomyšlných lidí na světě většina, tak mají smůlu a budou muset žít na území s násilnou většinou, která jim nikdy neumožní únik ze své společnosti. Pokud i v obecně násilném světě budou existovat menšinové svobodné společnosti, budou časem pohlceny.

Naopak ve společnosti založené na svobodě budou členové násilných menšin efektivně trestáni (k tomu může právě pomoci existence státu a jednotného právního rámce), případně – ještě před tím, než se začnou násilně projevat – budou moci odejít do společnosti, která bude násilná a bude jim vyhovovat. Za předpokladu většinově svobodomyšlného světa a existence okrajových násilných společností vyvstává otázka, zdali si zaslouží děti násilníků žít v násilné společnosti, která jim nedovolí úniku.

Myslím, že svobodomyšlně uvažující většina by uznala, že nezaslouží a zabránila by výchově dětí či rovnou reprodukci v takových společnostech. Má to nějaké morální, natož právní opodstatnění, když se taková společnost sama určila, nezasahuje do jiných společností a především z principu nemůže být jasně dáno, co je násilná a co není násilná společnost? Nemá, ale prostě by většina uplatnila svou sílu.

### **Závěrem**

Jakkoliv je pro mě anarchismus zdaleka nejmorálnější ideologie, tak bohužel předpokládám, že v současnosti by se anarchie zvrhla zpět v diktaturu, a to v horší než současnou. V první řadě se musí lidé informovat a pak se racionálně rozhodnout, jestli chtějí násilnou, nebo svobodnou společnost. Možná naivně věřím, že by se téměř všichni rozhodli pro svobodu.

V takto rozhodnutém světě by se podle mě i tak případné anarchistické společnosti změnily ve státy, jejichž primární funkcí by na rozdíl ode dneška bylo chránit se proti menšině, která by se pro svobodu nerozhodla. Aby mohla společnost – společné soužití lidí – nějak fungovat, je nutné, aby na jednom území žili lidé, kteří jsou si svými postoji blízcí. Lidé by měli mít možnost úniku

z nevyhovující společnosti do společnosti, která jim vyhovovat bude; pokud taková není, měli by mít právo si ji založit.

Článek je vlastně zbytečný, protože neřeší základ všeho, a to jak dojít k informované společnosti, což je jediná možná cesta k udržitelné svobodě. Informovaná společnost ale není zárukou svobody, je pouze zárukou toho, že společnost dostane, co chce. Jestliže lidé většinou svobodu chtějí, tak svoboda nebude a zastánci svobody nemají jakoukoliv možnost to zvrátit.

## **Komentáře: 2 on “Proč jsem anarchista, ale v anarchii nevěřím”**

[Stieglitz](#)

[28. 11. 2013 v 21:00](#)

Díky za článek, který svým obsahem nutí k hlubšímu zamyšlení. Přestože s tebou vlastně v hodně bodech souhlasím, rozhodl jsem se sepsat několik vět.

Základní premisou je, že ideální společnost nikdy existovat nebude. V takové hypotetické společnosti by mohly fungovat prakticky všechny systémy – od komunismu k anarchii. Proč ideální společnost nefunguje? Zde se naprosto ztotožňuji s tvým názorem, že žijeme ve společnosti, která trpí vysokým stupněm dezinformovanosti – z čehož plyne vysoká míra ovladatelnosti a manipulace. Současná situace umožňuje jedinci se naprosto nenásilnou cestou zbavit své svobody a přesto věřit, že svobodným je.

Myslím si, že absolutní (a dalo by se říci živelná) anarchie ve své původní podobě opravdu existovat nebude a nemůže. A to z toho důvodu, který uvádí Thomas Hobbes ve svém díle Leviathan, totiž že v přirozeném stavu (tedy před vznikem státu) je člověk člověku vlkem (homo homini lupus). Vždy se najdou jedinci, kteří budou negativně zasahovat do sféry svobod jiných osob. A mimo jiné právě proto bude vždy zapotřebí státu. Otázkou je, jakou podobu ten stát má mít.

K zajištění co největší svobody je zapotřebí demokratického právního státu, který ctí zásadu legitimacy a legality moci, která je odvozována od imanentní podstaty suverenity lidu. Státu, který dokáže dostatečně zakotvit systém brzd a rovnováh (check and balances) a spravedlivou vynutitelnost práv a povinností, které se odvíjejí od přehledného a jasně definovaného právního řádu. Státu s takovým volebním systémem, který zaručí reprezentaci všech názorů. Napsal jsi, že demokracie je vláda většiny – já dodávám, že je to vláda většiny, která dbá ochrany menšiny. To je velmi výrazný postulát demokracie, který je ale v současné době (jak sám píšeš) do jisté míry pouze iluzí.

K problematice vytváření území, ve kterém by se koncentrovaly určité postoje a myšlenky pro konkrétní lidi, se asi nevyjádřím, protože v této otázce zatím nemám úplně jasno. Trochu mi evokuje sociální inženýrství a obávám se, aby takto vyhraněné skupiny (států) proti sobě ještě více nebojovaly.

K informované společnosti se dá dojít pouze (a zde by se dalo říci “revoluční”) přeměnou školního a výchovného systému, který deformuje myšlení člověka od malička. Je etickou otázkou, zda a zejména kdo by měl mít k vytvoření takového systému právo.

*Zkráceno...*